

Oppegård
kommune

Reglement for finans- og gjeldsforvaltning

2017

Vedtatt av kommunestyret 15. mai 2017
Sak 23/2017, ESA saksnummer 17/1486-5

INNHALDSFORTEGNELSE

1	OVERORDNEDE RAMMER	3
2	FORMÅL.....	3
3	ANSVAR OG FULLMAKTER.....	4
4	FORVALTNING AV LEDIG LIKVIDITET OG ANDRE MIDLER BEREGNET FOR DRIFTSFORMÅL.....	4
	4.1 Driftslikviditet.....	5
	4.2 Overskuddslikviditet.....	5
	4.2.1 Innskudd i bank.....	5
	4.2.2 Andeler i pengemarkedsfond	5
	4.2.3 Plasseringsbegrensninger	6
	4.2.4 Rapportering.....	6
5	FORVALTNING AV KOMMUNENS GJELDSPORTEFØLJE OG ØVRIGE FINANSIERINGSAVTALER.....	6
	5.1 Vedtak om opptak av lån.....	6
	5.2 Valg av låneinstrumenter	7
	5.3 Tidspunkt for låneopptak	7
	5.4 Konkurrerende tilbud	7
	5.5 Størrelsen på enkeltlån og spredning av låneopptak.....	7
	5.6 Valg av rentebindingsperiode	7
	5.7 Rapportering.....	8
6	FORVALTNING AV LANGSIKTIGE FINANSIELLE AKTIVA.....	9
	FORKLARINGER AV ORD OG UTTRYKK	10

1 Overordnede rammer

Finansreglementet skal gi rammer og retningslinjer for Oppegård kommunes finans- og gjeldsforvaltning. Det er utarbeidet på bakgrunn av Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992, § 52 og forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning av 9. juni 2009.

Reglementet gjelder for Oppegård kommune. Det gjelder også for interkommunale samarbeid etter kommuneloven § 27.

Finansreglementet trer i kraft fra den dag det er vedtatt i kommunestyret og er gjeldende til kommunestyret vedtar et nytt finansreglement. Dette reglementet erstatter tidligere vedtatt reglement for finansforvaltningen i Oppegård kommune.

Rådmannen skal initiere og utarbeide forslag til oppdateringer av finansreglementet ved behov. Reglement for finans- og gjeldsforvaltningen skal vedtas minst en gang i hver kommunestyreperiode.

Finans- og gjeldsforvaltningen må samsvare med egen kunnskap om forvaltningen, også når kommunen benytter ekstern kompetanse. I samsvar med bestemmelsene i forskrift om finans- og gjeldsforvaltning skal reglementet omfatte forvaltningen av alle kommunens finansielle aktiva (plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld).

2 Formål

Finans- og gjeldsforvaltningen i Oppegård kommune har som overordnet formål å sikre en rimelig avkastning samt stabile, forutsigbare og lave netto finansieringskostnader for kommunes aktiviteter innenfor definerte risikorammer.

Dette søkes oppnådd gjennom følgende delmål:

- Kommunen skal til en hver tid ha likviditet (inkludert trekkrettigheter) til å dekke løpende forpliktelser.
- Plassert overskuddslikviditet (ref. pkt 4.1) skal over tid gi en god og konkurransedyktig avkastning innenfor definerte krav til likviditet og risiko, hensyntatt tidsperspektiv på plasseringene.
- Lånte midler skal over tid gi lavest mulig total kostnad innenfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, hensyntatt behov for forutsigbarhet i lånekostnader.
- Hindre kommunen fra å ta vesentlig finansiell risiko i forhold til refinansiering ved opptak av lån.
- Dersom kommunen har langsiktige finansielle aktiva, skal forvaltningen av disse gi en god langsiktig avkastning til akseptabel risiko som over tid skal bidra til å gi kommunens innbyggere et best mulig tjenestetilbud.

Finansreglementet er utarbeidet med den hensikt at Oppegård kommune skal ha et gjennomarbeidet, dokumentert og kontrollerbart handlingsverktøy for håndtering av likvide midler og gjeld. Finans- og gjeldsforvaltning skal drives slik at kommunen ikke påføres vesentlig finansiell risiko.

Kommunen kan ikke pådra seg finansiell risiko ut over rammer som er vedtatt i dette reglement eller benytte finansielle instrument som ikke er eksplisitt nevnt i dette reglement. For Oppegård kommune er kravet til lav risiko viktigere enn ønsket om høy avkastning.

Oppegård kommune har i dag ingen langsiktige finansielle aktiva å forvalte. Reglementet inneholder derfor kun regler for:

- forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål
- forvaltning av gjeldsporteføljen

Dersom kommunen på et senere tidspunkt får langsiktige finansielle aktiva til plassering, vil finansreglementet bli utvidet med regler for dette området. Det endrede reglementet vil bli vedtatt av kommunestyret før oppstart av forvaltning av langsiktige finansielle aktiva finner sted.

3 Ansvar og fullmakter

Kommunestyret delegerer til rådmannen forvaltning av kommunens likvide midler og låneavtaler innenfor de rammer og vilkår som fremkommer av dette dokument. Fullmakten innbefatter også inngåelse av eventuelle avtaler ved bruk av ekstern kompetanse i forvaltningen.

Prinsipielle spørsmål om finans- og gjeldsforvaltningen skal alltid behandles av kommunestyret. Rådmannen har en selvstendig plikt til å vurdere hvorvidt saker er å anse som av prinsipiell betydning.

Rådmannen skal utarbeide nødvendige rutiner som sikrer at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med dette reglement, gjeldende lov og forskrift, og er gjenstand for betryggende kontroll. Rådmannen skal utarbeide nødvendige rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra reglementet.

Finansforskriften pålegger kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om finansreglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelov og forskrift. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet. Rådmannen skal sørge for at slike vurderinger innhentes, eksternt eller gjennom kommunes revisor. Kvalitetssikring av reglementet skal finne sted ved endring av reglementet, og før kommunestyret vedtar nytt, endret reglement.

4 Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Kommunens likvide midler består av de til enhver tid innestående midler på kommunens bankkonti og plassering av overskuddslikviditet i henhold til dette reglementet. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner.

Kommunen kan inngå rammeavtale for å ivareta det løpende behovet for banktjenester. Ved valg av hovedbankforbindelse stilles det krav om minimum internasjonal rating BBB+ eller tilsvarende kredittvurdering. Det kan gjøres avtale om trekkrettighet.

Det er en forutsetning for plassering av deler av kommunens likvide midler, utover innestående på konti i kommunens hovedbank, at det foreligger en prognose over kommunens likviditet de

nærmeste 3 måneder. Plassering kan finne sted dersom prognosen tillater det og forsvarlig avkastning kan oppnås.

Midlene skal forvaltes med lav finansiell risiko og høy likviditet.

Det skilles mellom driftslikviditet og overskuddslikviditet.

4.1 Driftslikviditet

Kommunen skal til enhver tid ha tilgjengelig driftslikviditet (inkludert eventuell kassekreditt) som minst er like stor som forventet likviditetsbehov de neste 3 måneder. All likviditet utover dette utgjør overskuddslikviditet.

Kommunens driftslikviditet skal være plassert i bank i henhold til kommunens hovedbankavtale og det kan ikke inngås avtale om tidsbinding.

4.2 Overskuddslikviditet

Plassering av kommunens overskuddslikviditet kan gjøres innenfor den investeringshorisont som avdekkes via likviditetsprognosen. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner (NOK).

De etiske retningslinjene som til enhver tid er gjeldende for [Statens Pensjonsfond Utland](#), skal være retningsgivende for Oppegård kommunes etiske håndtering av forvaltningen.

Disse retningslinjene innebærer blant annet at selskaper som produserer særlig inhumane våpen skal utelukkes fra porteføljen. Videre skal selskaper utelukkes dersom det er åpenbar uakseptabel risiko for at kommunen gjennom sine investeringer medvirker til:

- Grove eller systematiske krenkelser av menneskerettigheter, som for eksempel drap, tortur, frihetsberøvelse, tvangsarbeid, utnyttelse og annen utbytting av barn.
- Alvorlig krenkelse av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner, alvorlig miljøskade, grov korrupsjon og andre særlige grove brudd på grunnleggende etiske normer.

Kommunens overskuddslikviditet kan plasseres etter følgende retningslinjer:

4.2.1 Innskudd i bank

For bankinnskudd gjelder følgende begrensninger:

- Tidsbinding kan ikke avtales for en periode på mer enn 6 måneder
- Et enkelt innskudd med tidsbinding kan ikke utgjøre mer enn NOK 50 mill kr.

4.2.2 Andeler i pengemarkedsfond

For plassering i pengemarkedsfond gjelder følgende:

- Midler kan kun plasseres i fond forvaltet av selskap med bred verdipapirforvaltning. Det skal kun plasseres i fond med rentefølsomhet mindre enn 0,5 år..
- Fondet kan kun investere i papirer der utstederen og papiret selv har en rating på minimum BBB- (Investment Grade).
- Ansvarlig lån fra finansinstitusjoner kan utgjøre inntil 15 % av porteføljen, og både ansvarlig lån og finansinstitusjon skal ha en rating på minimum BBB+.
- Det skal ikke være begrensninger på uttaksretten i fondene som benyttes, og midlene skal være tilgjengelige på få dager (normalt 1-3 dager).

- Samlet gjennomsnittlig løpetid for kreditten (kredittdurasjonen) i et enkelt pengemarkedsfond skal ikke overstige 1,5 år.

4.2.3 Plasseringsbegrensninger

- Kommunens samlede innskudd i bank/kredittinstitusjon skal ikke overstige 2 % av institusjonens forvaltningskapital.
- Kommunens eierandel i et pengemarkedsfond skal ikke overstige 5 % av fondets forvaltningskapital.

4.2.4 Rapportering

Rådmannen skal i forbindelse med 1. og 2. tertialrapportering, legge frem rapporter for kommunestyret som viser status for forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål. I tillegg skal rådmannen etter årets utgang rapportere i forbindelse med årsberetningen utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Rapporteringen skal ta utgangspunkt i følgende tabell:

	31.12.xxxx-1		30.4.xx		31.8.xx		31.12.xx	
	Mill kr	%	Mill kr	%	Mill kr	%	Mill kr	%
Innskudd hos hovedbankforbindelse								
Innskudd med tidsbinding								
Andel pengemarkedsfond								
Samlet kortsiktig likviditet:		100 %		100 %		100 %		100 %
Gjennomsnittlig årlig avkastning								
Sammenligning - gjennomsnittlig 3 mnd NIBOR-rente								

Rapporteringen skal i tillegg si noe om:

- Rådmannens kommentar knyttet til sammensetning, rentebetingelser/avkastning, vesentlige markedsendringer og endring i risikoeksponering.
- Det skal rapporteres om kommunen har noen tidsbinding på plassert likviditet.
- Dersom kommunen har andeler i pengemarkedsfond skal rådmannen rapportere på kriteriene knyttet til plassering i pengemarkedsfond.

5 Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler

5.1 Vedtak om opptak av lån

Kommunestyret fatter vedtak om opptak av nye lån i budsjettåret. Vedtaket skal som minimum angi lånebeløp.

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak skal rådmannen gjennomføre låneopptak, herunder godkjenne lånevilkår, og for øvrig forvalte kommunens innlån etter de retningslinjer som fremgår av dette reglement, og i tråd med bestemmelsene i Kommunelovens § 50 om låneopptak.

Det kan også tas opp lån til refinansiering av eksisterende gjeld.

5.2 Valg av låneinstrumenter

Hovedstrategien for Oppegård kommunen skal være bruk av lange avdragsbaserte lån i forvaltning av kommunens gjeldsportefølje. Det kan kun tas opp lån i norske kroner.

Lån kan tas opp som direkte lån i offentlig og private finansinstitusjoner, samt livselskaper. Det er også adgang til å legge ut lån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet. Lån kan tas opp som åpne serier (rammelån) og uten avdrag (bulletlån), hvor hele hovedstolen blir innfridd på ett og samme tidspunkt.

Kommunens avdrag skal som et minimum oppfylle kravene til minsteavdrag i henhold til kommunelovens § 50, nr. 7a.

5.3 Tidspunkt for låneopptak

Låneopptakene skal vurderes opp mot likviditetsbehov, vedtatt investeringsbudsjett, forventninger om fremtidig renteutvikling og generelle markedsforhold.

5.4 Konkurrerende tilbud

Låneopptak skal søkes gjennomført til markedets mest gunstige betingelse.

Gjeldende regler for offentlige anskaffelser skal følges.

5.5 Størrelsen på enkeltlån og spredning av låneopptak

- Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån, dog slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære forfall begrenses.
- Et enkeltlån kan ikke utgjøre mer enn 25 % av den samlede låneporteføljen.
- Ikke mer enn 20 % av den samlede låneporteføljen kan ha forfall og som må refinansieres innen 12 måneder (eksempelvis sertifikatlån).
- Under ellers like forhold kan det være formålstjenelig at kommunen fordeler låneopptak på flere lånegivere.

5.6 Valg av rentebindingsperiode

Forvaltningen skal legges opp etter følgende prinsipper:

- Lav refinansieringsrisiko. Dersom kommunen velger kortsiktige låneinstrumenter (sertifikater) må kommunen ha tilstrekkelig likviditet (aktiva) til å kunne innfri lån som forfaller.
- Refinansieringsrisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall.
- Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (hensyntatt durasjon – vektet rentebindingstid) på samlet rentebærende gjeld skal til enhver tid være mellom 1 og 5 år.
- Minimum en tredjedel av gjeldsporteføljen bør ha flytende rente (rentebinding kortere enn ett år), minimum en tredjedel bør ha fast rente, mens en tredjedel vurderes ut i fra markedssituasjonen.
- Andelen av gjeldsporteføljen som har fast rente, bør fordeles med rentebinding fra 1 til 10 år slik at kommunen begrenser sin renterisiko. På Husbanklån kan det vurderes opp til 20 år.

Det gis ikke anledning til å benytte finansielle instrumenter som framtidige renteavtaler (FRA) og rentebytteavtaler (SWAP).

5.7 Rapportering

Rådmannen skal i forbindelse med 1. og 2. tertialrapportering, legge frem rapporter for kommunestyret som viser status for forvaltningen av kommunens gjeldsportefølje. I tillegg skal rådmannen etter årets utgang rapportere i forbindelse med årsberetningen utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Rapporteringen skal ta utgangspunkt i følgende tabell:

	Ramme finans- reglement	31.12.xx-1			30.4.xx			31.8.xx			31.12.xx		
		Mill kr	%	Rbt ¹	Mill kr	%	Rbt	Mill kr	%	Rbt	Mill kr	%	Rbt
Ordinære lån													
Lån med pt rente	≥ 33 %												
Lån med NIBOR basert rente													
Lån med fast rente		≥ 33 %											
Samlet langsiktig gjeld													
Låneporteføljens årlige snittrente													
Sammenligning - kalkyle rente selvkost ²													
Antall enkeltlån													
Største enkeltlån i % av samlet låneportefølje	< 25 %												
Verdien av lån som forfaller og må refinansieres innen 12 mnd. – kortsiktige lån	< 20 %												

¹ Rbt står for gjennomsnittlig rentebindingstid

² gjennomsnittlig fem års swaprente, med et tillegg på 0,5 prosentpoeng. Dette er ansett for å være en god sammenligningsrente for kommunens gjeldsportefølje med vekt på flytende rente.

Tabellen over må utvides til også å vise sammensetningen av passive dersom passiva består av noe annet enn ordinære lån. Hvor mye kommunen har i sertifikat lån og obligasjonslån skal fremgå av rapporteringen.

Rapporteringen skal i tillegg si noe om:

- Opptak av nye lån så langt i året.
- Refinansiering av lån så langt i året.
- Gjennomsnittlig løpetid for lån, samt vurdere både verdi og løpetid opp mot lån som forfaller og som må refinansieres innen 12 måneder.
- Rådmannens kommentarer knyttet til endring i risikoeksponering, gjenværende rentebinding og rentebetingelser i forhold til kommunens økonomiske situasjon og situasjonen i lånemarkedet, samt forestående finansierings-/refinansieringsbehov.
- Rådmannens beskrivelse og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammene i finansreglementet.
- Rådmannen skal fremlegge en enkel stresstest som viser netto renterisiko dersom renten øker.

6 Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva

Langsiktige finansielle aktiva regnes som den delen av kommunens finansielle midler som i henhold til foreliggende prognoser, budsjett og planer, ikke skal benyttes til drift, investeringer eller nedbetaling av gjeld de neste 5 -7 årene. Per i dag benyttes alle ledige finansielle midler til å sikre løpende finansiell handlefrihet på kort sikt. Kommunen har derfor ikke midler som kan frigjøres for langsiktig plassering. Dersom kommunen på et senere tidspunkt får langsiktige finansielle aktiva til plassering, vil finansreglementet bli utvidet med regler for dette området.

Forklaringer av ord og uttrykk

Bulletlån

Lån som etter de fastsatte betingelser løper uten avdrag og i sin helhet forfaller på et bestemt tidspunkt. Brukes mest i forbindelse med obligasjonslån uten avdrag.

Durasjon

Durasjon er den vektete gjennomsnittstiden til forfall på et lån beregnet ut fra nåverdien på fremtidige kontantstrømmer (avdragsprofil).

Fremtidig renteavtale (FRA)

En gjensidig bindende avtale om en fremtidig rente i en gitt periode og for et bestemt beløp.

Likviditet

Likviditet betyr betalingsevne og er et uttrykk for evnen til å kunne betale løpende. God likviditet betyr at man har mulighet til å dekke forventede og uforutsette utgifter. Det er også et mål på hvor hyppig et verdipapir omsettes (omsetningshastighet). Et likvid verdipapir, med høy omsetningshastighet, er normalt lettere å få omsatt enn et ikke likvid verdipapir. Et marked regnes som likvid når forskjellen mellom kjøps og salgskursene er liten og det omsettes store mengder med begrenset innvirkning på kursene.

Obligasjon

En obligasjon er et rentebærende, omsettelig verdipapir, gjerne lagt ut som et standardisert lån i et organisert marked, med lenger løpetid enn ett år ved utleggelse.

Rating (kredittvurdering) og Investment Grade

Rating betyr rangering og står for det å rangere kredittkvaliteten på et gjeldsinstrument.

Internasjonalt er det egne ratingbyråer som gjennom grundige analyser utarbeider slike ratinger. De mest kjente er Standard & Poors (S&P) og Moodys. Det er en arbeidskrevende og kostbar prosess for en offentlig låntager eller en bedrift å få sin gjeld rated av en av de to ovenstående byråene. I Norge er det derfor ikke mange låntagere som har slik internasjonal rating. I Norge lager enkelte banker og meglerhus sine egne lokale ratinger som er gratis for låntager og som brukes i bankens eller meglerhusets markedsføring av den enkelte låntagers lån.

Ratingskala:

AAA: Kredittrisikoen er tilnærmet null.

AA: Trygg investering, lav risiko for fiasko

A: Trygg investering, med mindre det forekommer uforutsette hendelser i økonomien eller bransjen

BBB: Middels trygg investering. Ofte ved forringelse i økonomien, det vil her kunne oppstå problemer

BB: Spekulativ investering. Ofte ved forverret situasjon, gjerne problemer med å forutse fremtidig situasjon.

B: Spekulativ investering. Forverret situasjon er ventet.

Utstedere ratet BBB eller bedre regnes som investment Grade. De med lavere kredittrating omtales som high-yield eller speculative grade.

Refinansiering

Innebærer for eksempel at du flytter lånet fra en bank til en annen bank eller at du slår sammen flere smålån til ett lån og/eller endrer vilkår på lånet.

Refinansieringsrisiko

Risikoen for at kommunen ikke klarer å refinansiere lån som forfaller. Dersom kommunen ikke har likviditet eller tilstrekkelige trekkrettigheter tilgjengelig, vil det påløpe betalingsmislighold. På kort sikt vil det medføre økte utgifter i form av morarenter. Dersom likviditeten ikke skaffes til veie, vil en konsekvens kunne være behov for salg av eiendeler for å dekke hovedstol.

Rentefølsomhet

Rentefølsomheten er et sentralt mål på risikoen. Sier noe om hvor mye kursen på et obligasjonsfond (eller pengemarkedsfond) endres ved renteendring på ett prosentpoeng i pengemarkedet. Min/maks rentefølsomhet" viser hvilke yttergrenser forvaltningsselskapet kan bevege fondets rentefølsomhet innenfor. Ved lav risiko skal rentefølsomheten være maksimalt 0,5 år.

Rentebytteavtale (Rente Swap)

Avtale mellom to parter om å bytte framtidige rentebetalinger knyttet til en bestemt hovedstol. Selve hovedstolen blir normalt ikke vekslet. Slike avtaler gjør det i prinsippet mulig å skille valget av rentebinding fra valget av låneinstrument.

Rentebinding

Gjenstående rentebindingstid beregnet ut fra referansedato. Rentebinding hensyntar også avdragsstrukturen på lånet.

Lån med flytende rente har tilsvarende 0 i rentebinding.

Dersom en rente har 10 års binding (fastrente), og har like stor hovedstol for hele bindingstiden (avdragsfritt lån), vil rentebinding være 10 ved bindingstidens start. Dersom renten følger en lineær avdragsprofil som gjør at hovedstol ender i null etter 10 år, vil rentebinding ved start være 5. Her har man altså bundet halvparten så mye gjennom bindingstiden.

Sertifikat

Standardisert omsettelig lån med løpetid på inntil 12 måneder, definert som kortsiktig lån.